

Súd: Krajský súd Nitra
Spisová značka: 5Co/255/2015
Identifikačné číslo súdneho spisu: 4312216961
Dátum vydania rozhodnutia: 24. 04. 2015
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Vladimír Pribula
ECLI: ECLI:SK:KSNR:2015:4312216961.1

Uznesenie

Krajský súd v Nitre v právnej veci žalobcu: POHOTOVOSTĚ, s. r. o., so sídlom Pribinova 25, Bratislava, IČO: 35 807 598, zastúpený advokátskou kanceláriou Fridrich Paľko, s. r. o., so sídlom Grösslingova 4, Bratislava, proti žalovanému: Slovenská republika, v mene ktorej koná Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky, Župné námestie 13, Bratislava, o náhradu majetkovej škody a nemajetkovej ujmy, o odvolaní žalobcu proti uzneseniam Okresného súdu Nitra zo dňa 14. novembra 2014 č.k. 10C/403/2012-80 a zo dňa 18. februára 2015 č.k. 10C/403/2012-128, takto

rozhodol:

Odvolací súd napadnuté uznesenia Okresného súdu Nitra zo dňa 18. februára 2015 č.k. 10C/403/2012-128 a zo dňa 14. novembra 2014 č.k. 10C/403/2012-80 z r u š u j e .

odôvodnenie:

Okresný súd Nitra (súd prvého stupňa) napadnutým uznesením zo dňa 14. novembra 2014 č.k. 10C/403/2012-80 uložil žalobcovi, aby v lehote troch dní od právoplatnosti uznesenia zaplatil súdny poplatok za podané odvolanie vo výške 20,- eur v zmysle položky 7a) Sadzobníka súdnych poplatkov. Zároveň poučil žalobcu, že ak sa v určenej lehote súdny poplatok nezaplatí, súd ho bude vymáhať. Proti tomuto uzneseniu podal v zákonnej lehote odvolanie žalobca, žiadajúc odvolací súd, aby napadnuté uznesenie súdu prvého stupňa zrušil bez náhrady, ak ho nezruší súd prvého stupňa autoremedúrou. Poznamenal, že rozhodnutie súdu prvého stupňa neobsahuje žiadne dôvody, a to skutkové ani právne, ktoré viedli súd k vydaniu predmetného rozhodnutia. Nedostatok odôvodnenia ako dôvod na zrušenie uznesenia o uložení povinnosti zaplatiť poplatok za odvolanie podľa položky 7a) konštatoval v množstve vecí napr. Krajský súd v Žiline ako v konaní sp. zn. 8Co/295/2013. Žalobcovi bol vyrubený poplatok vo výške 20,- eur za podané odvolanie, avšak tento poplatok sa vyrubuje za žalobu na náhradu škody spôsobenej nezákonným úradným rozhodnutím orgánu verejnej moci alebo jeho nesprávnym úradným postupom. Z uvedeného mal teda za preukázané, že spoplatneniu podlieha len podanie žaloby na náhradu škody a nepodliehajú mu ďalšie úkony vo veci samej ako odvolanie, dovolanie a pod. V súvislosti s uvedeným poukázal na dôvodovú správu k vládnemu návrhu zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 145/1995 Z. z. o správnych poplatkoch, čl. II k bodu 3. Poukázal na to, že podľa pozmeňujúceho návrhu k vládnemu návrhu zákona v nadväznosti na zrušenie vecného oslobodenia pri žalobách na náhradu škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím orgánu verejnej moci alebo jeho nesprávnym úradným postupom sa navrhlo zaviesť paušálny súdny poplatok pre tieto žaloby vo výške 20,- eur, čím sa jednak čiastočne zohľadňuje účel vládného návrhu a súčasne sa zlepšuje v porovnaní s vládnym návrhom prístupu k spravodlivosti v týchto veciach, pretože sa nebude vyberať poplatok podľa percentuálnej sadzby (položka 1), ale práve ako paušálny poplatok, ktorý je podstatne nižší. V tomto smere dodal, že v predmetnej veci podal odvolanie proti rozsudku a nie žalobu. Súd teda nie je oprávnený svojvoľne rozširovať okruh úkonov podliehajúcich súdnemu poplatku, a preto nemal byť vyzvaný na zaplatenie súdneho poplatku za podané odvolanie. Vyššie uvedené závery považoval za súladné s publikovaným rozhodnutím všeobecného významu, a to rozsudkom Najvyššieho súdu SR z 29. marca 2007, sp. zn. 4 Cdo 39/2007. Taktiež ani v prílohe zákona č. 71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch nie je jasne a jednoznačne stanovená poplatková povinnosť za podanie odvolania voči rozhodnutiu

súdu o žalobe na náhradu škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím alebo nesprávnym úradným postupom. Takýmto konaním súdu mu bola v rozpore so zákonom o súdnych poplatkoch uložená poplatková povinnosť v prípade, kde ju nemal. Takéto konanie súdu považoval za zásah do základného práva žalobcu na súdnu ochranu zaručeného v čl. 46 ods. 1 Ústavy SR a práva na spravodlivý súdny proces podľa čl. 6 ods. 1 Európskeho dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd v spojení s čl. 12 ods. 1 a čl. 13 ods. 1 písm. a/ Ústavy SR. Poznamenal, že v § 1 zákona o súdnych poplatkoch je vyjadrená ústavná zásada vyplývajúca z čl. 59 ods. 2 Ústavy, podľa ktorej dane a poplatky možno ukladať zákonom alebo na základe zákona. Súdy teda vyberajú súdne poplatky za jednotlivé úkony alebo konanie súdov, ak sa vykonávajú za návrh a za úkony štátnej správy súdov a prokuratúry uvedené v sadzobníku súdnych poplatkov a poplatku za výpis z registra trestov. V tejto súvislosti zdôraznil, že použitie analógie legis je v prípadoch vyrubenia súdneho poplatku vzhľadom na čl. 59 ods. 2 Ústavy SR vylúčené. S poukazom na uvedené, ak je účastníkovi konania v rozpore so zákon č. 71/1992 Zb. ukladaná poplatková povinnosť tam, kde ju nemá, predstavuje takýto zásah zo strany štátu spravidla i zásah do jeho základného práva na súdnu ochranu ako aj práva upraveného čl. 12 ods. 1 a čl. 13 ods. 1 písm. a/ Ústavy SR. Domnieval sa, že súd je pri výkone svojej rozhodovacej právomoci viazaný čl. 2 ods. 2, a teda platí, že môže konať iba na základe ústavy, v jej medziach a v rozsahu a spôsobom, ktorý ustanoví zákon.

Okresný súd Nitra výzvou zo dňa 09.01.2015 sp. zn. 10C/403/2012 uložil žalobcovi, aby zaplatil v lehote 3 dní súdny poplatok za dovolanie vo výške 40,- eur podľa pol. č. 7a/ Sadzobníka súdnych poplatkov. Proti tejto výzve podal odvolanie žalobca, žiadajúc jeho zrušenie. Odvolanie odôvodnil s poukazom na to, že súdny poplatok má byť vyrubený len za žalobu na náhradu škody spôsobenej nezákonným úradným rozhodnutím orgánu verejnej moci alebo jeho nesprávnym úradným postupom. V tomto prípade ide o podané dovolanie, pri ktorom zákon o súdnych poplatkoch nestanovuje poplatkovú povinnosť. Záverom poukázal na prechodné ustanovenie § 18ca ZoSP, v zmysle ktorého súdne konania začaté do 30.09.2012 sa spravujú právnymi predpismi platnými a účinnými do 30.12.2012 aj keď sa stanú splatnými neskôr. V danej veci bolo konanie začaté pred 01.10.2012, preto ide o konanie, ktoré je vecne oslobodené.

Okresný súd Nitra (súd prvého stupňa) napadnutým uznesením zo dňa 18.02.2015 č. k. 10C/403/2012-128 zastavil konanie o dovolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Nitre zo dňa 20.08.2014 č. k. 5Co/415/2013-63. Zároveň rozhodol o trovách konania tak, že žiaden z účastníkov nemá právo na náhradu trov konania. Rozhodnutie právne odôvodnil s poukazom na § 10 ods. 1 veta prvá zákona č. 71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch. V odôvodnení uznesenia súd poukázal na to, že v predmetnej právnej veci Krajský súd v Nitre rozsudkom zo dňa 20.08.2014 č. k. 5Co/415/2013-63 potvrdil rozsudok prvého stupňa zo dňa 26.08.2013 č. k. 10C/406/2012-44. Žalobca podal dňa 17.12.2014 dovolanie proti rozsudku odvolacieho súdu. Súd vyzval žalobcu na zaplatenie súdneho poplatku za dovolanie v sume 40,- eur v lehote 10 dní od doručenia tejto výzvy. Zároveň bol žalobca poučený, že ak nebude súdny poplatok v lehote zaplatený, súd konanie zastaví. Výzva súdu bola právnomu zástupcovi navrhovateľa doručená dňa 15.01.2015. Žalobca podal v predmetnej veci dovolanie proti rozsudku odvolacieho súdu, pričom pri podaní dovolania nezaplatil súdny poplatok za dovolanie. Vzhľadom k uvedenému súd žalobcu vyzval na zaplatenie vyrubenej súdneho poplatku a poučil o zastavení konania v prípade jeho nezaplatenia. Preverovaním súd prvého stupňa zistil, že súdny poplatok za dovolanie nebol zaplatený ani v lehote určenej súdom, preto zastavil dovolacie konanie. O trovách konania rozhodol súd s poukazom na § 146 ods. 1 písm. c/ OSP tak, že žiaden z účastníkov nemá právo na náhradu trov konania podľa jeho výsledku, ak je konanie zastavené.

Proti tomuto uzneseniu podal v zákonnej lehote odvolanie žalobca, žiadajúc odvolací súd, aby napadnuté uznesenie zrušil a vec vrátil súdu prvého stupňa na ďalšie konanie. Uviedol, že žalobca podal dovolanie proti uzneseniu odvolacieho súdu, ktorý rozhodol o odvolaní voči rozsudku Okresného súdu Nitra vo veci vedenej pod sp. zn. 10C/403/2012. Poznamenal, že mu bol vyrubený súdny poplatok vo výške 40,- eur zrejme za podané dovolanie. Súd prvého stupňa uviedol, že súdny poplatok je vyrubený v zmysle položky 7a sadzobníka súdnych poplatkov zákona č. 71/1992 Zb. V zmysle položky 7a sadzobníka súdnych poplatkov sa poplatok vyrubuje za žalobu za náhradu škody spôsobenej nezákonným úradným rozhodnutím orgánu verejnej moci alebo jeho nesprávnym úradným postupom. Ako vyplýva z uvedenej definície spoplatneného úkonu, spoplatneniu podlieha len podanie žaloby na náhradu škody a nie ďalšie úkony vo veci samej, ako sú odvolanie, dovolanie a pod., ako je tomu pri položke 1 sadzobníka súdnych poplatkov. V súvislosti s uvedeným poukázal na dôvodovú správu k vládnemu návrhu zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 145/1995 Z. z. o správnych poplatkoch v znení neskorších predpisov. Poznamenal, že podal dovolanie proti rozhodnutiu odvolacieho súdu a nie žalobu. Súd nie je oprávnený rozširovať okruh úkonov podliehajúcich súdному poplatku, a

preto nemal byť vyzvaný na platenie súdneho poplatku za podané dovolanie. Uvedené závery sú taktiež v súlade s publikovaným rozhodnutím všeobecného významu, rozsudkom Najvyššieho súdu SR z 29. marca 2007, sp. zn. 4 Cdo 39/2007. V prílohe zákona č. 71/1992 Zb. (Sadzobník súdnych poplatkov) nie je jasne a jednoznačne stanovená poplatková povinnosť za podanie dovolania voči rozhodnutiu súdu o žalobe na náhradu škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím alebo nesprávnym úradným postupom. Takýmto konaním v rozpore so zákonom o súdnych poplatkoch mu bola ako žalobcovi uložená poplatková povinnosť v prípade, kde ju nemal. V § 1 ods. 1 ZoSP je vyjadrená ústavná zásada vyplývajúca z čl. 59 ods. 2 ústavy, podľa ktorej dane a poplatky možno ukladať zákonom alebo na základe zákona. Súdne poplatky sa vyberajú za jednotlivé úkony alebo konanie súdov, ak sa vykonávajú na návrh a za úkony štátnej správy súdov a prokuratúry uvedené v sadzobníku súdnych poplatkov a poplatku za výpis z registra trestov, ktorý tvorí prílohu zákona. Použitie analógie legis je však v prípade vyrubenia súdneho poplatku vzhľadom na čl. 59 ods. 2 ústavy vylúčené. Vzhľadom k uvedenému, ak je účastníkovi konania v rozpore so zákonom č. 71/1992 Zb. ukladaná poplatková povinnosť tam, kde ju nemá, predstavuje takýto zásah zo strany štátu spravidla i zásah do jeho základného práva na súdnu ochranu zaručeného v čl. 46 ods. 1 ústavy, ale rovnako tak aj porušenie čl. 13 ods. 1 písm. a/ ústavy, podľa ktorého povinnosti možno ukladať zákonom alebo na základe zákona, v jeho medziach a pri zachovaní základných práv a slobôd. Dodal, že súd je pri svojej rozhodovacej právomoci viazaný čl. 2 ods. 2. Navyiac dodal, že podľa ust. § 18ca ZoSP z úkonov navrhnutých alebo za konania začaté do 30.09.2012 sa vyberajú poplatky podľa predpisov účinných do 30.09.2012, i keď sa stanú splatnými po 30.09.2012. V danom prípade bola žaloba žalobcom podaná pred 01.10.2012 a konanie teda začalo pred účinnosťou zákona č. 286/2012 Z. z., a preto je nutné v súvislosti s podaným odvolaním aplikovať právny stav platný do 30.09.2012. Do 30.09.2012 bolo podľa ust. § 4 ods. 1 písm. k/ ZoSP konanie vo veciach náhrad škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím orgánu verejnej moci alebo jeho nesprávnym úradným postupom od poplatku vecne oslobodené. Záverom dodal, že vzhľadom k uvedenému je zrejmé, že u žalobcu neexistuje legálna povinnosť zaplatiť súdny poplatok za podané dovolanie, preto ani nemôže existovať dôvod na zastavenie konania pre nespĺnenie neexistujúcej povinnosti zaplatiť súdny poplatok.

Krajský súd v Nitre, ako súd odvolací (§ 10 ods. 1 OSP) preskúmal odvolaním napadnuté uznesenia prvostupňového súdu procesným postupom podľa § 212 ods. 1 a § 214 ods. 2 OSP a dospel k záveru, že odvolania smerujúce proti uzneseniam sú dôvodné, preto obe podľa § 221 ods. 1 písm. i/ OSP zrušil. Pokiaľ ide o odvolanie smerujúce proti výzve o vyrubení súdneho poplatku zo dňa 09.01.2015 sp. zn. 10C/403/2012 odvolací súd uvádza, že odvolanie voči predmetnej výzve vyhodnotil ako vyjadrenie sa k poplatkovej povinnosti, keďže proti výzve nie je možné podať odvolanie, pretože výzva súdu nie je rozhodnutím, z toho dôvodu sa dôvodmi odvolania voči nej nezaoberal.

Podľa § 210a OSP uznesenie o povinnosti zaplatiť súdny poplatok alebo uznesenie, z ktorého nenadobudla dosiaľ práva iná osoba ako odvolateľ, alebo uznesenie, ktorým bolo uložené poriadkové opatrenie (§ 53), alebo uznesenie o odmietnutí návrhu na začatie konania (§ 43 ods. 2, § 78c ods. 3) alebo uznesenie o zastavení konania o dedičstve alebo uznesenie podľa § 75a, môže na odvolanie zmeniť priamo súd prvého stupňa, pokiaľ odvolaniu v celom rozsahu vyhovie.

Podľa § 221 ods. 1 písm. i/ OSP súd rozhodnutie zruší, len ak sa rozhodlo bez návrhu, nejde o rozhodnutie vo veci samej a dôvody, pre ktoré bolo vydané, zanikli alebo ak také dôvody neexistovali.

Podľa § 1 ods. 1 zák. č. 71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch a poplatku za výpis z registra trestov (ďalej len Zákon o súdnych poplatkoch) súdne poplatky sa vyberajú za jednotlivé úkony alebo konanie súdov, ak sa vykonávajú na návrh a za úkony orgánov štátnej správy súdov a prokuratúry uvedené v sadzobníku súdnych poplatkov a poplatku za výpis z registra trestov, ktorý tvorí prílohu tohto zákona.

Podľa § 2 ods. 1 písm. a/ Zákona o súdnych poplatkoch poplatníkom je navrhovateľ poplatkového úkonu, ak je podľa sadzobníka ustanovený poplatok z návrhu.

Podľa § 2 ods. 4 prvej vety Zákona o súdnych poplatkoch v odvolacom konaní je poplatníkom ten, kto podal odvolanie, pri dovolaní ten, kto podal dovolanie.

Podľa § 5 ods. 1 písm. a/ Zákona o súdnych poplatkoch poplatková povinnosť vzniká podaním návrhu, odvolania a dovolania alebo žiadosti na vykonanie poplatkového úkonu, ak je poplatníkom navrhovateľ, odvolateľ a dovolateľ.

Podľa § 6 ods. 1 Zákona o súdnych poplatkoch sadzba poplatku je uvedená v sadzobníku percentom zo základu poplatku (ďalej len „percentná sadzba“) alebo pevnou sumou.

Podľa § 6 ods. 2 Zákona o súdnych poplatkoch, ak je sadzba poplatku ustanovená za konanie, rozumie sa tým konanie na jednom stupni. Poplatok podľa rovnakej sadzby sa vyberá i v odvolacom konaní vo veci samej. Poplatok za dovolanie sa vyberá vo výške dvojnásobku poplatku ustanoveného v sadzobníku.

Podľa § 9 ods. 5 Zákona o súdnych poplatkoch, v odvolacom konaní sa poplatok platí súdu, proti rozhodnutiu ktorého odvolanie smeruje.

Podľa § 9 ods. 6 Zákona o súdnych poplatkoch, v konaní o dovolaní sa poplatok platí súdu, ktorý rozhodoval v prvom stupni.

Podľa § 10 ods. 1 veta prvá a druhá Zákona o súdnych poplatkoch, ak nebol zaplatený poplatok splatný podaním návrhu na začatie konania alebo dovolania, prvostupňový súd vyzve poplatníka, aby poplatok zaplatil v lehote, ktorú určí spravidla v lehote desiatich dní od doručenia výzvy; ak aj napriek výzve poplatok nebol zaplatený v lehote, súd konanie zastaví. O následkoch nezaplatenia poplatku musí byť poplatník vo výzve poučený.

Podľa § 12 ods. 1 veta prvá Zákona o súdnych poplatkoch vo veciach poplatkov za dovolanie rozhoduje súd, ktorý rozhodoval v prvom stupni.

Podľa § 12 ods. 3 Zákona o súdnych poplatkoch, ak vydá súd nesprávne rozhodnutie o poplatkovej povinnosti, takéto rozhodnutie zruší alebo zmení aj bez návrhu.

Odvolací súd sa zaoberal vecnou správnosťou, a teda zákonnosťou odvolaním napadnutých uznesení súdu prvého stupňa zo dňa 14.11.2014 č. k. 10C/403/2012-80 a zo dňa 18.02.2015 sp. zn. 10C/403/2012-128, ktorými súd prvého stupňa uložil žalobcovi zaplatiť súdny poplatok za odvolanie vo výške 20,- eur v zmysle položky 7a, a zastavil dovolacie konanie pre nezaplatenie súdneho poplatku vo výške 40,- eur vyrubeného výzvou zo dňa 09.01.2015 v zmysle položky 7a Sadzobníka súdnych poplatkov, na zaplatenie ktorého bol žalobca vyzvaný.

Dňa 11. septembra 2012 sa Národná rada Slovenskej republiky uzniesla na zákone č. 286/2012 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 145/1995 Z. z. o správnych poplatkoch v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony.

V článku II citovaného zákona bol zmenený a doplnený zákon Slovenskej národnej rady č. 71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch a poplatku za výpis z registra trestov v znení zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 89/1993 Z. z., zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 150/1993 Z. z., zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 85/1994 Z. z., zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 232/1995 Z. z., zákona č. 12/1998 Z. z., zákona č. 457/2000 Z. z., zákona č. 162/2001 Z. z., zákona č. 418/2002 Z. z., zákona č. 531/2003 Z. z., zákona č. 215/2004 Z. z., zákona č. 382/2004 Z. z., zákona č. 420/2004 Z. z., zákona č. 432/2004 Z. z., zákona č. 341/2005 Z. z., zákona č. 621/2005 Z. z., zákona č. 24/2007 Z. z., zákona č. 273/2007 Z. z., zákona č. 330/2007 Z. z., zákona č. 511/2007 Z. z., zákona č. 264/2008 Z. z., zákona č. 465/2008 Z. z., zákona č. 71/2009 Z. z., zákona č. 503/2009 Z. z., zákona č. 136/2010 Z. z. a zákona č. 381/2011 Z. z., inter alia, pod arabskou číslicou 3 tak, že: V § 4 ods. 1 sa vypúšťa písmeno k/.

V článku II pod číslom 12 citovaný zákon za § 18c vložil § 18ca, ktorý vrátane nadpisu znie: „§ 18ca - Prechodné ustanovenie k úpravám účinným od 1. októbra 2012 - z úkonov navrhnutých alebo za konania začaté do 30. septembra 2012 sa vyberajú poplatky podľa predpisov účinných do 30. septembra 2012, i keď sa stanú splatnými po 30. septembri 2012.“

V článku II pod č. 14 citovaného zákona je uvedené: V sadzobníku súdnych poplatkov sa za položku 7 vkladá položka 7a, ktorá znie: „Zo žaloby na náhradu škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím orgánu verejnej moci alebo jeho nesprávnym úradným postupom 20,- eur.“

V článku VII - Účinnosť - je uvedené, že tento zákon nadobúda účinnosť 1. októbra 2012 okrem čl. III, ktorý nadobúda účinnosť 1. decembra 2012, čl. I štyridsiateho bodu, ktorý nadobúda účinnosť 19. januára 2013, čl. I prvého bodu a čl. II desiateho bodu, ktoré nadobúdajú účinnosť 1. januára 2014.

V dôvodovej správe k zákonu č. 286/2012 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 145/1995 Z. z. o správnych poplatkoch v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony, v Osobitnej časti, článok II k bodu 3 je uvedené: „Navrhuje sa vyňatie konania vo veciach náhrady škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím orgánu verejnej moci alebo jeho nesprávnym úradným postupom z rozsahu vecného oslobodenia. Týmto opatrením sa reaguje na nárast právne neopodstatnených žalôb o náhradu škody podľa zákona č. 514/2003 Z. z. na súdoch. V žalobách sú predmetom sporu istiny v sumách nezriedka presahujúcich milióny eur bez toho, aby nároky žalobcov mali oporu v zákone. Oslobodenie od súdneho poplatku v súdnom konaní o náhradu škody má pre súdy v konečnom dôsledku za následok výrazný nárast sporovej agendy, keďže v štádiu predbežného prerokovania nároku v konaní pred ústredným orgánom štátnej správy nie je možné nárokom žiadateľov z dôvodu právnej neopodstatnenosti vyhovieť. Pokiaľ sa v súdnom konaní preukáže nezákonné rozhodnutie orgánu štátu, prípadne jeho nesprávny úradný postup a štát bude zaviazaný na náhradu škody, úspešnému žalobcovi v rámci náhrady trov konania prizná i náhradu trov na zaplatenom súdnom poplatku. Žaloby sa budú spoplatňovať podľa Položky č. 1 Sadzobníka súdnych poplatkov.“

Uvedenou novelou zákona o súdnych poplatkoch sa reagovalo na nárast právne neopodstatnených žalôb o náhradu škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím orgánu verejnej moci alebo jeho nesprávnym úradným postupom na súdoch podľa zákona č. 514/2003 Z. z.

Do nadobudnutia účinnosti zákona č. 286/2012 Z. z., t. j. do 30. septembra 2012, podľa § 4 ods. 1 písm. k/ ZoSP od poplatku bolo oslobodené súdne konanie vo veciach náhrady škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím orgánu verejnej moci alebo jeho nesprávnym úradným postupom.

Zo schváleného a účinného zákona č. 286/2012 Z. z. však vyplýva, že spoplatnenie žaloby na náhradu škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím orgánu verejnej moci alebo jeho nesprávnym úradným postupom sa nezaviedlo do Sadzobníka súdnych poplatkov podľa Položky 1, ale sa zaviedla nová Položka 7a, ktorá zo žaloby na náhradu škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím orgánu verejnej moci alebo jeho nesprávnym úradným postupom určuje poplatok vo výške 20,- eur.

Podľa poznámky k položke 1 bod 3. prvá veta Sadzobníka súdnych poplatkov, poplatky podľa rovnakej sadzby sa platia i v odvolacom konaní vo veci samej.

Zo znenia tejto položky by vyplývalo, že ak vznikne spoplatnenia konania nebráni zákonné vecné oslobodenie od poplatku, nemôže nastať situácia, že by existovalo konanie, ktoré by nebolo spoplatnené. K položke 7a Sadzobníka súdnych poplatkov však neexistuje žiadna poznámka, ktorá by zakotvovala platenie takého istého poplatku aj v odvolacom, resp. dovolacom konaní, a preto na ňu nie je možné aplikovať ustanovenie § 2 ods. 4 a § 6 ods. 2 ZoSP, ktoré vymedzujú osobu poplatníka v odvolacom konaní (dovolacom konaní), ale je treba vychádzať z toho, že poplatková povinnosť nevzniká odvolateľovi (dovolaťovi) za každé začaté konanie v dôsledku podaného odvolania, resp. dovolania. Je treba mať na zreteli, že Sadzobník súdnych poplatkov v položke 7a neobsahuje žiadnu poznámku o tom, že by sa mal zaplatiť súdny poplatok za odvolanie či dovolanie, ani na to nepamätá v iných poznámkach, potom na túto položku nie je možné ani použiť poznámku č. 3 k položke 1 Sadzobníka súdnych poplatkov.

V odbornej publikácii Zákon o súdnych poplatkoch - Komentár, autor Edmund Horváth, Druhé, doplnené a prepracované vydanie, ktorú vydalo vydavateľstvo právnickej literatúry Wolters Kluwert s. r. o., Mlynské nivy 48, 821 09 Bratislava, na str. 88 uvádza, že pri vyrubovaní poplatku za odvolanie (§ 5 ods. 1 písm. a/) treba vychádzať z § 6 ods. 2 prvej a druhej vety ako lex generalis, ak sadzobník neustanovuje špeciálnu právnu úpravu ohľadom spoplatňovania odvolaní. Takúto špeciálnu úpravu nachádzame pri nasledovných položkách, pričom uvádza položky č. 1, 9, 12, 16, 17 a 18a písm. c/.

Pri týchto položkách sa nachádzajú poznámky, ktoré sú súčasťou zákona, pričom pri položke 1 je uvedené, že poplatky podľa sadzby ustanovenej v položke 1 sa platia aj v odvolacom konaní vo veci samej.

Pri položke č. 9 je poznámka, že ak odvolanie smeruje iba proti výroku o výchove a výžive maloletého dieťaťa, poplatok sa neplatí.

Pri položke 12 je poznámka: Ak sa v pôvodnom konaní nekonalo odvolacie konanie a v odvolacom konaní sa podá odvolanie vo veci samej, z takéhoto odvolania sa platí poplatok podľa príslušnej položky. Pri položke 13 je poznámka: V odvolacom konaní sa poplatky podľa tejto položky nevyberajú.

Pri položke 16 sú dve poznámky: 1. Poplatok podľa rovnakej sadzby sa platí aj v odvolacom konaní. 2. Poznámky č. 1 a 2 k položke 12 platia primerane aj pre túto položku.

Pri tejto položke je však aj ďalšia Spoločná poznámka k položkám 1, 2, 6, 7, 9, 14 a 16: Ak bol rozsudok zrušený v dôsledku odvolania, obnovy konania alebo dovolania, poplatok z odvolania proti novému rozhodnutiu súdu I. stupňa, dovolania alebo za obnovu konania neplatí poplatník, ktorý už raz poplatok zaplatil. Ak Najvyšší súd Slovenskej republiky pri prerokúvaní dovolania zistí, že dovolanie podané účastníkom podľa § 238 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku bolo bezdôvodné, účastník je povinný dodatočne zaplatiť súdny poplatok z dovolania.

V tejto spoločnej poznámke k položke 16 nie je uvedená položka 7a Sadzobníka súdnych poplatkov, z čoho odvolací súd vyvodzuje záver, že zákonodarca v zákone č. 286/2012 Z. z., ktorým zaviedol do Sadzobníka súdnych poplatkov položku 7a, ktorá zo žaloby na náhradu škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím orgánu verejnej moci alebo jeho nesprávnym úradným postupom určuje poplatok vo výške 20,- eur, nemienil spoplatniť aj odvolacie konanie, resp. dovolacie konanie. Ak by totiž bol chcel zákonodarca spoplatniť aj odvolacie konanie, resp. dovolacie konanie, potom by bol žalobu na náhradu škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím orgánu verejnej moci alebo jeho nesprávnym úradným postupom spoplatnil v položke 1 pod písm. d/ Sadzobníka súdnych poplatkov (ako sa to navrhovalo v dôvodovej správe k návrhu zákona) a vzhľadom k poznámke k položke 1, bod 3. by nebola ani pochybnosť o tom, že podľa rovnakej sadzby sa platí poplatok aj v odvolacom konaní vo veci samej a vo výške dvojnásobku uvedenej sadzby by sa platil súdny poplatok za dovolanie.

Ak by sa však aj na položku 7a mala vzťahovať ako lex generalis zásada uvedená v § 6 ods. 2 prvá a druhá veta zákona o súdnych poplatkoch, potom by, vzhľadom k tomu, že v spoločnej poznámke k položkám 1, 2, 6, 7, 9, 14 a 16 nie je uvedená aj položka 7a, jedine pri žalobe na náhradu škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím orgánu verejnej moci alebo jeho nesprávnym úradným postupom (sic!), ktoré konanie do 30. 09. 2012 bolo vecne oslobodené od súdnych poplatkov, od 01. 10. 2012 paradoxne platilo, že ak bol rozsudok zrušený v dôsledku odvolania, obnovy konania alebo dovolania, poplatok z odvolania proti novému rozhodnutiu súdu prvého stupňa, dovolania alebo za obnovu konania by takýto poplatník musel zaplatiť aj druhýkrát (či podľa počtu odvolaní, dovolaní či návrhov na obnovu konania viackrát), čo by bolo jednoznačne v rozpore so zásadou spravodlivosti a s doterajšou judikatúrou všeobecných súdov i judikatúrou Ústavného súdu Slovenskej republiky.

Aj z tejto skutočnosti vyplýva, že položka 7a sa týka iba spoplatnenia žaloby vo veciach náhrady škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím orgánu verejnej moci alebo jeho nesprávnym úradným postupom. Pokiaľ by zákonodarca mal v úmysle spoplatniť aj odvolanie (dovolanie) v takýchto veciach, bola by táto poplatková povinnosť uvedená v poznámkach, ako je tomu uvedené v hore uvedených položkách Sadzobníka súdnych poplatkov. Ak zákon o súdnych poplatkoch ukladá poplatkové povinnosti v súlade s ústavnou zásadou vyjadrenou v článku 59 ods. 2 Ústavy SR, podľa ktorej dane a poplatky možno ukladať zákonom alebo na základe zákona, musia byť tieto povinnosti stanovené jednoznačne a nepochybne. Odvolací súd sa v predmetnej veci v prípade interpretačných problémov pri aplikácii položky 7a v odvolacom konaní riadil ústavne konformným výkladom zákona o súdnych poplatkoch rešpektujúcim ustálenú zásadu „v pochybnostiach v prospech poplatníka“, uprednostni výklad, ktorý je pre poplatníka priaznivejší.

Odvolací súd zdôrazňuje, že konanie o náhradu škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím orgánu verejnej moci alebo jeho nesprávnym úradným postupom sa začalo ešte pred účinnosťou zákona č. 286/2012 Z. z., teda v čase, kedy bolo takéto konanie vecne oslobodené od súdnych poplatkov a žalobca zrejme mohol legitímne očakávať, že konanie, vrátane konania odvolacieho či dovolacieho, nebude spoplatnené. Aj keď sú súdne poplatky príjmom štátneho rozpočtu a ich účelom je aspoň sčasti nahradiť náklady spojené s konaním súdov účastníkmi konania a, okrem iného, majú zabrániť aj neodôvodneným a zbytočným súdnym sporom, pri aplikácii zákona o súdnych poplatkoch však nemožno ukladať účastníkovi poplatkovú povinnosť aj v tom prípade, keď ju tento zákon jednoznačne neupravuje. Odvolací súd v tejto súvislosti poukazuje aj na uznesenie Najvyššieho súdu SR z 20. júla 2010, sp. zn. 3 SŽf 29/2010, v ktorom uviedol, že: „Výklad, ktorým ex post súd zvyšuje poplatkovú povinnosť žalobcovi v dôsledku nejednoznačného sadzobníka súdnych poplatkov považuje Najvyšší súd Slovenskej republiky za ústavne nekonformný.“

Intertemporalitu súvisiacu s touto legislatívnou zmenou rieši ustanovenie § 18ca, podľa ktorého z úkonov navrhnutých alebo za konania začaté do 30. septembra 2012 sa vyberajú súdne poplatky podľa predpisov účinných do 30. septembra 2012, aj keď sa stanú splatnými po 30. septembri 2012. Ak bolo konanie v čase podania návrhu vecne oslobodené od súdnych poplatkov (a zároveň ešte nebola zavedená položka 7a), nemožno vyrubovať poplatok za odvolanie, resp. dovolanie s poukazom na ustanovenie § 6 ods. 2 druhej a tretej vety ZoSP. Pre takýto názor je dôvodom i legitímne očakávanie žalobcu, ktorý inicioval súdne konanie s očakávaním jeho nespoplatnenia.

Odvolací súd na podporu svojej právnej argumentácie poukazuje aj na nález Ústavného súdu SR z 25. novembra 2010, sp. zn. IV.ÚS 387/2010, v ktorom uviedol: „Úprava poplatkovej povinnosti predstavuje jeden zo základných aspektov podmieňujúcich právo na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy. Ak zákon v tomto smere ustanovil pevné a jasné pravidlá umožňujúce prístup k súdu taktiež splnením v ňom obsiahnutých podmienok, potom tieto podmienky musí akceptovať nielen každý, kto sa dovoľáva práva na súdnu ochranu, ale rovnako a v neposlednom rade aj štát prostredníctvom orgánov súdnej moci.“

Vzhľadom na uvedené, ak je účastníkovi konania v rozpore so zákonom č. 71/1992 Zb. ukladaná poplatková povinnosť tam, kde ju nemá, predstavuje takýto zásah zo strany štátu spravidla aj zásah do jeho základného práva na súdnu ochranu zaručeného v čl. 46 ods. 1 ústavy, ale rovnako tak aj porušenie čl. 12 ods. 1, no najmä čl. 13 ods. 1 písm. a/ ústavy, podľa ktorého povinnosti možno ukladať zákonom alebo na základe zákona, v jeho medziach a pri zachovaní základných práv a slobôd.“

Vychádzajúc z hore uvedenej právnej argumentácie odvolací súd dospel k záveru, že žalobcovi nevznikla poplatková povinnosť za podané odvolanie proti rozsudku prvostupňového súdu, ani za dovolanie proti rozsudku odvolacieho súdu vo veci samej, preto napadnuté uznesenia súdu prvého stupňa podľa § 221 ods. 1 písm. i/ OSP zrušil, pretože neexistovali dôvody na vydanie predmetných uznesení.

Pokiaľ ide o odvolanie žalobcu proti výzve súdu prvého stupňa sp. zn. 10C/403/2012 zo dňa 09.01.2015, ktorou bol žalobca podľa položky 7a zákona č. 71/1992 Zb. vyzvaný na zaplatenie súdneho poplatku za dovolanie vo výške 40,- eur v lehote 10 dní od doručenia výzvy pod následkom zastavenia konania, súd sa ním v rámci tohto odvolacieho konania nezaoberal, pretože výzva na zaplatenie súdneho poplatku nie je rozhodnutím v zmysle ustanovenia § 201 OSP, ktoré by bolo možné napadnúť odvolaním. K podaniu žalobcu označenému ako „odvolanie proti uzneseniu na úhradu súdneho poplatku za dovolanie“, odvolací súd dodáva, že v § 169 ods. 1 OSP je uvedená povinnosť odôvodniť písomné vyhotovenie uznesenia, pričom súd uložil žalobcovi povinnosť zaplatiť súdny poplatok za dovolanie výzvou v zmysle § 10 ods. 1 Zákona o súdnych poplatkoch, na ktorú nie je možné aplikovať zákonné ustanovenia, ktoré určujú formu uznesenia. Voči výzve súdu nie je možné podať odvolanie, preto odvolací súd posudzoval toto podanie označené ako „odvolanie“ podľa obsahu a považoval ho za vyjadrenie k poplatkovej povinnosti.

Toto rozhodnutie prijal odvolací senát pomerom hlasov 3:0 (§ 3 ods. 9 posledná veta zák. č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov).

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustné odvolanie.